

ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในตำบลคลองจิก

อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*

EFFICIENCY OF THE CLERGY GOVERNANCE OF THE MONKS
IN KHLONG CHIK SUB-DISTRICT IN BANG PA-IN DISTRICT,
PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

พระครูโสภณธรรมวิศิษฐ์ (มนัส ทิปธมโม)

Phrakhrusophonndhammawisit (Manas Dipadhammo)

วัดวิเวกอายุพัด พระอารามหลวง พระนครศรีอยุธยา

Wat Wiwek Wayuphat, Royal Monastery, Phra Nakhon Si Ayutthaya

Corresponding Author E-mail: manust2529@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2. นำเสนอประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระภิกษุสงฆ์ในตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 113 รูป และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 รูปหรือคน สติธิที่ใช้ ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และสรุปข้อมูลการสัมภาษณ์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัจจัยหลักการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ปัจจัยด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร และด้านการกำกับดูแล และปัจจัยหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ปัจจัยด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส 2. ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในตำบลคลองจิกมีความโดดเด่นทั้งด้านการบริหารจัดการที่ผสมพระธรรมวินัยกับแนวทางสมัยใหม่ ส่งเสริมการศึกษาธรรมะ การปฏิบัติธรรม และการกำกับพฤติกรรมพระภิกษุสามเณรอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับ

*Received August 30, 2025; Revised September 26, 2025; Accepted October 1, 2025

การตรวจสอบและประเมินผลที่โปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล การระงับอธิกรณ์ใช้สันติวิธี และการไกล่เกลี่ยเพื่อสร้างความสามัคคี อีกทั้งเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมแก้ไขข้อขัดข้อง พร้อมประสานงานภายนอก การควบคุมบังคับบัญชาเน้นพัฒนาคุณธรรมควบคู่การกำกับ และใช้เทคโนโลยีเสริมการติดตามผลอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ; การปกครองคณะสงฆ์; พระสังฆาธิการ

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To study the factors affecting the monk administration at Khlong Chik Sub-District, Bang Pa-in District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province; and 2. To present the administrative effectiveness of the monks in Khlong Chik Sub-District, Bang Pa-in District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The study employed a mixed-methods approach, combining quantitative and qualitative research methods. Data were collected through questionnaires from 113 samples who were monks at Khlong Chik Sub-District, Bang Pa-in District, and by in-depth interviewing 10 key informants. The statistical analysis used Pearson's correlation coefficient, while interview data were analyzed using content descriptive interpretation.

The research findings revealed that: 1. The key management factors influencing the monks administration effectiveness at Khlong Chik Sub-District included planning, organizing, and supervision, while the main good administration factors were morality, responsibility, cost-effectiveness, rule of law, and transparency; 2. The monks administration effectiveness at Khlong Chik Sub-District was outstanding in integrating Buddhist monastic discipline with modern approaches, promoting Dhamma education, meditation practice, and continuous supervision of monks and novices, alongside transparent monitoring and evaluation in accordance with good governance principles. Dispute resolution emphasized peaceful means and mediation to foster unity, while encouraging participation in addressing conflicts and coordinating with external stakeholders. Leadership and supervision focused on developing morality alongside effective oversight,

with the integration of technology to enhance monitoring the administrative efficiency.

Keywords: Efficiency; Sangha Administration; Ecclesiastical Official Monk

บทนำ

การปกครองคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบันอาศัยกรอบโครงสร้างตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ซึ่งเป็นกฎหมายสำคัญในการจัดระเบียบกิจการคณะสงฆ์แต่เนื่องจากใช้บังคับมาเป็นเวลานาน จึงมีการแก้ไขเพิ่มเติม โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของมหาเถรสมาคมที่จัดระเบียบการปกครองให้เป็นไปตามกฎหมายมหาเถรสมาคม ต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 เพื่อปรับปรุงเนื้อหาสำคัญ ได้แก่ การกำหนดให้มีสมเด็จพระสังฆราชเพียงองค์เดียว การกำหนดอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคมอย่างชัดเจน การจัดรูปแบบการปกครองตามลำดับชั้น การกำหนดบทลงโทษผู้กระทำความผิด และการยกฐานะวัดให้เป็นนิติบุคคล อันเป็นการปรับปรุงพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในยุคปัจจุบัน (พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญฺโญ), 2545) โดยมหาเถรสมาคมในฐานะองค์กรสูงสุดมีอำนาจหน้าที่สำคัญ ได้แก่ การปกครองคณะสงฆ์ให้เรียบร้อยดีงาม การกำกับการบริหารพหุสามเณร การควบคุมและส่งเสริมด้านการศาสนศึกษา การเผยแผ่และการสาธารณสงเคราะห์ ตลอดจนการรักษาหลักพระธรรมวินัย และการปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด (พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2539) ขณะเดียวกัน การปกครองคณะสงฆ์ในระดับภูมิภาค เจ้าคณะภาคมีอำนาจหน้าที่ดูแลคณะสงฆ์ในเขตภาค และเจ้าคณะจังหวัดมีหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์ในระดับจังหวัด โดยต้องปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติประกาศ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช และคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเหนือชั้น พร้อมทั้งควบคุมความเรียบร้อย ระวังอธิกรณ์ วินิจฉัยนิคหกรรม และพิจารณาแก้ไขข้อขัดข้องในเขตการปกครองให้เป็นไปโดยชอบ

การปฏิบัติงานด้านการปกครองของพระสังฆาธิการในเขตคณะสงฆ์ตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยึดหลักการปกครอง 6 ภารกิจ ได้แก่ 1. การดำเนินงานให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติประกาศพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช และคำสั่งผู้บังคับบัญชา 2. การควบคุมและส่งเสริมความเรียบร้อยดีงาม การศาสนศึกษา การเผยแผ่ และสาธารณสงเคราะห์ 3. การระวังอธิกรณ์และวินิจฉัยนิคหกรรม 4. การแก้ไขข้อขัดข้องของเจ้าคณะตำบล 5. การควบคุมบังคับบัญชาเจ้าคณะ เจ้าอาวาส และพระภิกษุสามเณร 6. การตรวจการและประชุมพระสังฆาธิการ (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2551) อย่างไร

ก็ตาม การปฏิบัติจริงพบว่า พระสังฆาธิการมักมีอายุพรรษาสูง สุขภาพไม่เอื้อ ประสิทธิภาพและความสามารถด้านบริหารยังน้อย ความรู้ด้านพระธรรมวินัย กฎหมาย และกฎระเบียบยังไม่ลึกซึ้ง โครงสร้างภาระงานไม่ชัดเจน ขาดทักษะการสร้างแรงจูงใจ ความเข้าใจด้านกฎหมายบ้านเมือง และความมั่นใจในการตัดสินใจอิทธิกรณ รวมถึงขาดการนำวิชาการสมัยใหม่มาแก้ปัญหา มีผู้เชี่ยวชาญจำกัด ระบบรายงานผลและการแก้ไขปัญหายังไม่เป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสันติธรรมาภีรต (บุญชัย สนติกโร) (2558) พบว่า คณะสงฆ์ยังขาดบุคลากรคุณภาพ การใช้อำนาจไม่เป็นธรรม ขาดความร่วมมือและแรงจูงใจในการทำงาน รวมทั้งขาดงบประมาณและความรู้เทคโนโลยี นอกจากนี้งานของพระครูสุตธรรมพิทักษ์ (น้ำผึ้ง สุทธิโม, 2558) พบว่า การขาดแคลนบุคลากรและแรงจูงใจเป็นปัญหาสำคัญต่อการพัฒนาการปกครองคณะสงฆ์

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อนำข้อมูลมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการปกครองของพระสังฆาธิการ และเป็นข้อมูลในการวางแผนให้การปฏิบัติงานด้านการปกครองของพระสังฆาธิการระดับอำเภอและระดับอื่นอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อนำเสนอประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นหลักซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ พระภิกษุสงฆ์ ในตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 156 รูป (สำนักงานคณะสงฆ์อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2567)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ดังนี้ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) กลุ่มตัวอย่างได้แก่ พระภิกษุสงฆ์ ในตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ได้จากสูตรของ Yamane (1973) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 113 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 10 รูป แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้ 1. กลุ่มพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะตำบลขึ้นไป จำนวน 2 รูป 2. กลุ่มนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูปหรือคน 3. กลุ่มคณะกรรมการวัด จำนวน 2 รูปหรือคน 4. กลุ่มพระภิกษุในพื้นที่วิจัย จำนวน 2 รูป และ 5. กลุ่มพุทธศาสนิกชนในพื้นที่วิจัย จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 10 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ที่เป็นไปตามกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 รูปหรือคน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแต่ละข้อ (IOC) และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้เครื่องมือ (Try Out) จากประชากรกลุ่มตัวอย่างที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ พระสงฆ์ในพื้นที่ตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1971) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.920 โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) หรือตรวจสอบรายการโดยถามเกี่ยวกับอายุ พรรษา การศึกษาทางธรรม และการศึกษาสามัญ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับหลักการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 1. การวางแผน 2. การจัดการองค์การ 3. การจัดสรรและบริหารบุคคล 4. การอำนวยความสะดวก และ 5. การกำกับดูแล ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ 1. หลักนิติธรรม 2. หลักคุณธรรม 3. หลักความโปร่งใส 4. หลักการมีส่วนร่วม 5. หลักความรับผิดชอบ และ 6. หลักความคุ้มค่า ตอนที่ 4 เป็น

แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านดำเนินการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย 2. ด้านควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงาม 3. ด้านระงับอธิกรณ์ 4. ด้านแก้ไขข้อขัดข้องของพระสังฆาธิการ 5. ด้านควบคุมบังคับบัญชาเจ้าอาวาสและพระภิกษุสามเณร และ 6. ด้านตรวจการและประชุมพระสังฆาธิการ

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (Structured In-Depth Interview) โดยสร้างขึ้นให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อนำมาวิเคราะห์ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อรวบรวมข้อมูลการวิจัย โดยแจกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างของพระภิกษุสงฆ์ ในตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยลงพื้นที่ภาคสนามสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยทำการบันทึกข้อมูลด้วยวิธีการจดบันทึก และการบันทึกเทป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation) เป็นค่าวัดความสัมพันธ์

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท และประมวลผลเข้าด้วยกัน

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่นำมาวิเคราะห์ จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านการวางแผน ปัจจัยด้านการจัดองค์กร ปัจจัยด้านการจัดสรรและบริหารบุคลากร ปัจจัยด้านการอำนวยการ และปัจจัยด้านการกำกับดูแล พบว่า มีปัจจัยจำนวน 2 ด้านที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ปัจจัยด้านการวางแผน (A_1) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ 0.398 ($\beta = 0.398$, $t = 6.189^{**}$) และปัจจัยด้านการจัดองค์กร (A_2) มีค่าสัมประสิทธิ์

ถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ 0.440 ($\beta = 0.440$, $t = 5.155^{**}$) และมีปัจจัย จำนวน 1 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ปัจจัยด้านการกำกับดูแล (A_5) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ 0.177 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์อำนาจพยากรณ์ของปัจจัยหลักการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวม

ตัวแปรพยากรณ์	b	β	t	Sig.
ค่าคงที่ (constant)	1.984		10.977**	0.000
ด้านการวางแผน (A_1)	0.137	0.398	6.189**	0.000
ด้านการจัดองค์กร (A_2)	0.226	0.440	5.155**	0.000
ด้านการจัดสรรและบริหารบุคลากร (A_3)	0.026	0.055	0.566	0.573
ด้านการอำนวยความสะดวก (A_4)	0.022	0.039	0.424	0.672
ด้านการกำกับดูแล (A_5)	0.076	0.177	2.108*	0.037

R = 0.802, $R^2 = 0.643$, Adjusted $R^2 = 0.627$, Std. Error = 0.135

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตัวแปรดังกล่าวนี้สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ร้อยละ 62.70 และสามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.984 + 0.137(A_1) + 0.226(A_2) + 0.076(A_5)$$

และสามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$Z_y = 0.398(A_1) + 0.440(A_2) + 0.177(A_5)$$

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่นำมาวิเคราะห์ จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านหลักนิติธรรม ปัจจัยด้านหลักคุณธรรม ปัจจัยด้านหลักความโปร่งใส ปัจจัยด้านหลักการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านหลักความรับผิดชอบ และปัจจัยด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า มีปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านหลักคุณธรรม (B_2) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ 0.478 ($\beta = 0.478$, $t = 8.075^{**}$) ด้านหลักความรับผิดชอบ (B_5) ($\beta = 0.270$, $t = 4.203^{**}$) และด้านหลักความคุ้มค่า (B_6) ($\beta = 0.358$, $t = 5.293^{**}$) และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม (B_1) มีค่า

สัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ 0.119 ($\beta = 0.119$, $t = 1.980^*$) ด้านหลักความโปร่งใส (B_3) ($\beta = 0.150$, $t = 2.214^*$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์อำนาจพยากรณ์ของปัจจัยหลักธรรมาภิบาลส่งผลต่อประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวม

ตัวแปรพยากรณ์	b	β	t	Sig.
ค่าคงที่ (constant)	0.884		4.309**	0.000
ด้านหลักนิติธรรม (B_1)	0.048	0.119	1.980*	0.050
ด้านหลักคุณธรรม (B_2)	0.218	0.478	8.075**	0.000
ด้านหลักความโปร่งใส (B_3)	0.069	0.150	2.214*	0.029
ด้านหลักการมีส่วนร่วม (B_4)	0.030	0.078	1.333	0.185
ด้านหลักความรับผิดชอบ (B_5)	0.221	0.270	4.203**	0.000
ด้านหลักความคุ้มค่า (B_6)	0.182	0.358	5.293**	0.000

$R = 0.854$, $R^2 = 0.729$, Adjusted $R^2 = 0.714$, Std. Error = 0.118

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ซึ่งตัวแปรดังกล่าวนี้สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ร้อยละ 71.40 และสามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.884 + 0.218(B_2) + 0.221(B_5) + 0.182(B_6) + 0.048(B_1) + 0.069(B_3)$$

และสามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$Z_y = 0.478(B_2) + 0.270(B_5) + 0.358(B_6) + 0.119(B_1) + 0.150(B_3)$$

2. ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านการปกครองคณะสงฆ์ตามพระธรรมวินัย พระสังฆาธิการส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรม การอบรม และการสอบธรรมสนามหลวง ควบคุมพฤติกรรมพระสงฆ์อย่างใกล้ชิด หากพบข้อบกพร่องมีการตักเตือนหรือตรวจสอบ พร้อมใช้กิจกรรมสวดมนต์ ปฏิบัติธรรม และเทคโนโลยีร่วมกับชุมชน ทำให้การปกครองสงฆ์มีประสิทธิภาพ

2.2 ด้านการควบคุมและส่งเสริมความเรียบร้อย พระสังฆาธิการประชุมอบรม และตรวจเยี่ยมวัดสม่ำเสมอ ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและกำหนดบทลงโทษอย่างโปร่งใส พร้อมเผยแพร่ธรรมะและจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ ร่วมมือกับชุมชนและใช้ระบบรายงานประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ทำให้คณะสงฆ์มีความเรียบร้อย ได้รับศรัทธาจากประชาชน

2.3 ด้านการระงับอธิกรณ์ พระสังฆาธิการใช้สันติวิธีไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้ง ส่งเสริมความเข้าใจและสามัคคี หากกรณีรุนแรงจะตั้งคณะกรรมการสอบสวน ตัดสินตาม

หลักธรรมและความเป็นธรรม มีการอ้างอิงคำวินิจฉัยจากเจ้าคณะระดับสูง พร้อมบันทึกและรายงานอย่างโปร่งใส ทำให้การระงับอธิกรณ์น่าเชื่อถือและยั่งยืน

2.4 ด้านการแก้ไขข้อขัดข้อง พระสังฆาธิการแก้ไขข้อขัดข้องของพระภิกษุสามเณรด้วยการฟังปัญหา ให้คำปรึกษา และติดตามผลอย่างใกล้ชิด ใช้การประชุมกลุ่มสร้างความสามัคคี หากปัญหาซับซ้อนตั้งคณะกรรมการสอบสวน และประสานหน่วยงานภายนอก แนวทางนี้ช่วยสร้างความไว้วางใจและพัฒนาคุณภาพชีวิตพระสงฆ์อย่างยั่งยืน

2.5 ด้านการควบคุมบังคับบัญชา พระสังฆาธิการตักเตือน แนะนำ และวางข้อบังคับพร้อมบทลงโทษชัดเจน มีการตรวจสอบรายงานสม่ำเสมอ ใช้เทคโนโลยีสื่อสารเพิ่มความรวดเร็ว พร้อมจัดอบรมพัฒนาศักยภาพด้านธรรมะและการบริหาร อีกทั้งประสานงานเจ้าคณะตำบลและอำเภอ ทำให้การบริหารคณะสงฆ์มีมาตรฐานและราบรื่น

2.6 ด้านการตรวจการและประชุม พระสังฆาธิการประชุมเป็นระบบ มีวาระชัดเจนและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ตรวจเยี่ยมวัดเพื่อรับฟังปัญหาและกำกับตามพระธรรมวินัย เปิดโอกาสให้พระภิกษุมีส่วนร่วม ส่งเสริมความร่วมมือและความสามัคคี ใช้เทคโนโลยีสื่อสารและจัดประชุมเฉพาะกิจ ทำให้การปกครองสงฆ์มีประสิทธิภาพยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยหลักการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่นำมาวิเคราะห์จำนวน 5 ด้าน พบว่า มีปัจจัยจำนวน 2 ด้าน ที่ส่งผลและสามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ปัจจัยด้านการวางแผน ($\beta = 0.398$, $t = 6.189^{**}$) และปัจจัยด้านการจัดองค์กร ($\beta = 0.440$, $t = 5.155^{**}$) ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การบริหารคณะสงฆ์ที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องเริ่มต้นจากการวางแผนที่ชัดเจนและเป็นระบบ เนื่องจากการวางแผนช่วยกำหนดทิศทาง เป้าหมาย และแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับพระธรรมวินัยและบริบทสังคมปัจจุบัน ขณะเดียวกัน การจัดองค์กรที่เหมาะสมมีส่วนสำคัญในการกำหนดโครงสร้าง บทบาทหน้าที่ และการจัดระบบงานให้มีความเป็นระเบียบ ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของพระสังฆาธิการและพระภิกษุสามเณรในพื้นที่ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกัน ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าความสำเร็จของการปกครองคณะสงฆ์ไม่ได้ขึ้นอยู่กับทุกปัจจัยด้านการบริหารจัดการเท่าเทียมกัน แต่เน้นที่การวางแผนที่ดีและการจัดองค์กรที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการคณะสงฆ์ในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป สอดคล้องกับพระสมุห์อุเทน สุทธิจาโค และคณะ (2567) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพ

การบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม พบว่า หลักการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูงมาก ($R = 0.773^{**}$) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ปัจจัยหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่นำมาวิเคราะห์ จำนวน 6 ด้าน พบว่า มีปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านหลักคุณธรรม ($\beta = 0.478, t = 8.075^{**}$) ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\beta = 0.270, t = 4.203^{**}$) และด้านหลักความคุ้มค่า ($\beta = 0.358, t = 5.293^{**}$) จะเห็นได้ว่า ด้านคุณธรรม มีค่าสัมประสิทธิ์สูงสุด แสดงให้เห็นว่าพระสังฆาธิการที่ยึดมั่นในความซื่อสัตย์ สุจริต เมตตา และเป็นแบบอย่างทางศีลธรรม จะช่วยสร้างความเชื่อมั่นแก่พระภิกษุสามเณรและศรัทธาญาติโยม ทำให้การปกครองดำเนินไปอย่างสงบเรียบร้อย ด้านความรับผิดชอบ ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตระหนักและโปร่งใส ทั้งในด้านการกำกับดูแล การแก้ไขปัญหา และการตอบสนองต่อความคาดหวังของสังคม ส่วนด้านความคุ้มค่า แสดงถึงการจัดสรรทรัพยากรอย่างประหยัด เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคณะสงฆ์ ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า การปกครองคณะสงฆ์ที่มีคุณภาพ ไม่ได้อาศัยเพียงระบบการจัดการเชิงโครงสร้างเท่านั้น แต่ต้องเน้นการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ โดยเฉพาะคุณธรรม ความรับผิดชอบ และความคุ้มค่า ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความน่าเชื่อถือ ความโปร่งใส และการพัฒนาคณะสงฆ์อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสมยศ ญาณกิตติ (2563) พบว่า การบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความมีส่วนร่วม ($\beta = 0.295$) และด้านหลักความโปร่งใส ($\beta = 0.255$) มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\beta = 0.161$) มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และด้านหลักนิติธรรม ($\beta = 0.110$) มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

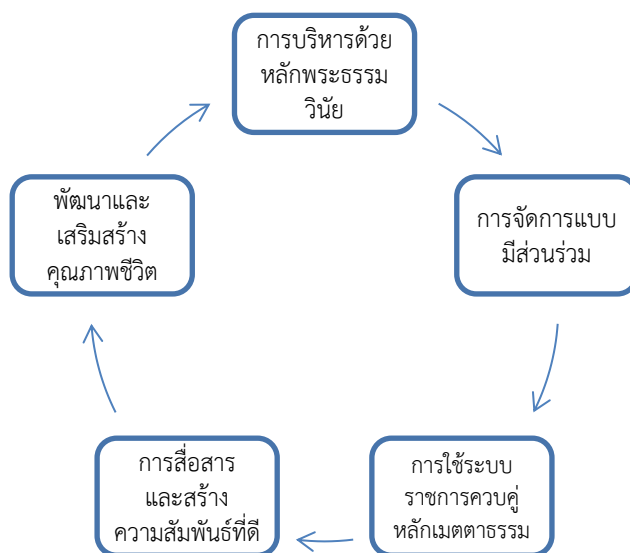
2. ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพในหลากหลายมิติ โดยเฉพาะการบริหารจัดการภายในองค์กรสงฆ์ที่ผสมผสานหลักธรรมวินัยกับแนวทางการบริหารยุคใหม่อย่างลงตัว ในด้านการปกครองตามพระธรรมวินัย พระสังฆาธิการมีบทบาท

ชัดเจนในการส่งเสริมการศึกษาธรรมะ การปฏิบัติธรรม และการกำกับพฤติกรรมของ พระภิกษุสามเณรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งช่วยสร้างรากฐานวินัยที่มั่นคง ภายใต้ระบบการสื่อสาร ที่ทันสมัย ด้านการควบคุมและส่งเสริมความเรียบร้อย มีการจัดระบบตรวจสอบและ ประเมินผลที่เน้นความโปร่งใส รับผิดชอบ และนิติธรรม สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล ด้านการระงับอธิกรณ์ พระสังฆาธิการเน้นแนวทางสันติวิธีและการไกล่เกลี่ยตามหลักธรรม ส่งเสริมความเข้าใจและความสามัคคีในหมู่คณะ แทนการลงโทษที่แข็งกร้าว ส่วนด้านการ แก้ไขข้อขัดข้อง แสดงให้เห็นถึงการบริหารแบบมุ่งเน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลาง โดยเปิดพื้นที่ ให้พระภิกษุสามเณรมีส่วนร่วมในการหาทางออก พร้อมทั้งประสานกับหน่วยงานภายนอก เมื่อจำเป็น ด้านการควบคุมบังคับบัญชา มีการผสมผสานการกำกับดูแลและการพัฒนาไป พร้อมกัน สะท้อนถึงภาวะผู้นำที่มุ่งส่งเสริมคุณธรรมมากกว่าการใช้อำนาจ ด้านสุดท้าย คือ การตรวจการและประชุมพระสังฆาธิการ ซึ่งมีบทบาทเสริมสร้างความร่วมมือและการ มีส่วนร่วมของทุกฝ่าย พร้อมทั้งใช้เทคโนโลยีในการติดตามผลอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า พระสังฆาธิการมีประสิทธิภาพในการปกครองคณะสงฆ์ในระดับสูง โดยสามารถบูรณาการหลักพระธรรมวินัยเข้ากับหลักการบริหารจัดการและธรรมาภิบาล ได้อย่างลงตัว ทั้งในมิติของการควบคุม ดูแล พัฒนา และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในหมู่ คณะสงฆ์ ตลอดจนกับชุมชนภายนอก แนวทางการปกครองที่เน้นความมีเมตตา ความเป็น ธรรม ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วม ช่วยให้การบริหารกิจการคณะสงฆ์ในพื้นที่เป็นไป อย่างราบรื่น มีมาตรฐาน และได้รับความไว้วางใจจากญาติโยม ซึ่งสามารถใช้เป็นต้นแบบ ในการยกระดับประสิทธิภาพของการปกครองคณะสงฆ์ในระดับพื้นที่อื่น ๆ ได้ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระจักรี วิจักษณ์ (สิทธิสุวรรณ) และกันตภณ หนูทองแก้ว (2562) พบว่า แนวทางในการใช้หลักธรรมาภิบาลของพระสังฆาธิการคณะธรรมยุต จังหวัด นครศรีธรรมราช มุ่งเน้นให้การบริหารกิจการคณะสงฆ์เป็นไปอย่างโปร่งใส มีคุณธรรมและ ยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ โดยประกอบด้วย 6 ด้านหลัก ได้แก่ 1. หลักคุณธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง เสียสละ และเกื้อกูลกัน 2. หลักนิติธรรม ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎระเบียบ และกฎหมายบ้านเมือง 3. หลักความโปร่งใส เปิดเผย ตรวจสอบได้ โดยเฉพาะ ด้านการเงินและการบริหาร 4. หลักความมีส่วนร่วม กระจายงาน รับฟังความคิดเห็นและ คำนึงถึงศักยภาพของผู้ร่วมงาน 5. หลักความรับผิดชอบต่อหน้าที่ แก้ไขปัญหาได้ ทันทีที่ และรับผิดชอบต่อผลการทำงาน และ 6. หลักความคุ้มค่า ใช้ทรัพยากรอย่าง ประหยัด คุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อคณะสงฆ์และสังคม

องค์ความรู้จากการวิจัย

ผู้วิจัยสามารถนำผลการวิจัยที่ได้ นำมาสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้จากการวิจัยและนำเสนอเป็นภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 อธิบายได้ว่า ประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งสังเคราะห์ได้จากการวิจัยครั้งนี้ นำมาประยุกต์เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการควบคุมไปกับหลักธรรมาภิบาลได้ดังนี้

การบริหารคณะสงฆ์ที่มีประสิทธิภาพ ควรมุ่งเน้นการปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด เริ่มจากการส่งเสริมความรู้และความเข้าใจในพระวินัยแก่พระภิกษุสามเณร ผ่านการอบรมและการศึกษาทางธรรม พร้อมกิจกรรมทบทวนเป็นประจำเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกและความรับผิดชอบส่วนบุคคล นอกจากนี้ การสร้างระบบกำกับดูแลที่โปร่งใสและมีส่วนร่วม จะช่วยรักษาระเบียบวินัยและสร้างความศรัทธาแก่ชุมชน

การจัดการแบบมีส่วนร่วม ถือเป็นกุญแจสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งโดยเปิดพื้นที่ให้พระสงฆ์ คณะกรรมการวัด และชุมชนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเท่าเทียม การประชุมหรือเวทีสนทนาเป็นประจำช่วยลดความขัดแย้งและตอบสนองต่อความต้องการของทุกฝ่าย อีกทั้งยังสร้างความสามัคคีและความร่วมมือที่มั่นคง

การผสมผสานระบบราชการกับหลักเมตตาธรรม ช่วยให้การบริหารมีทั้งความเป็นระเบียบและความอบอุ่นใจ การสื่อสารเชิงบวกและการแก้ไขปัญหาอย่างใจเย็น ลดความขัดแย้งและสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ส่งเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงานเป็นทีม

การสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ที่ดี เป็นปัจจัยหลักที่ช่วยสร้างความสามัคคี โดยการฟังอย่างตั้งใจ เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น และใช้ช่องทางสื่อสารที่หลากหลาย ซึ่งช่วยลดความขัดแย้งและสร้างบรรยากาศที่สงบสุข

การพัฒนาคุณภาพชีวิตพระสงฆ์ ผ่านการอบรมด้านธรรมและการบริหาร การดูแลสุขภาพ สวัสดิการ และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม จะช่วยเสริมแรงจิตใจ ความพึงพอใจ และความมั่นคงในชีวิตสมณะ ส่งผลต่อการปกครองคณะสงฆ์ที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. มหาเถรสมาคมควรจัดทำแนวนโยบายการบริหารคณะสงฆ์ที่บูรณาการหลักธรรมาภิบาลเข้ากับระบบการปกครองในระดับพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้การบริหารคณะสงฆ์มีความเป็นธรรม โปร่งใส และยั่งยืน
2. ควรส่งเสริมให้มีระบบการติดตามและประเมินผลการปกครองของพระสังฆาธิการอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับภารกิจทางสงฆ์และความคาดหวังของชุมชน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. พระสังฆาธิการควรจัดประชุมอย่างสม่ำเสมอเพื่อประสานความร่วมมือระหว่างวัดและร่วมกันแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกวัดในตำบล
2. ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพพระสังฆาธิการด้านภาวะผู้นำ การบริหารจัดการ และการใช้เทคโนโลยี ผ่านการอบรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการจากองค์กรคณะสงฆ์หรือมหาวิทยาลัยสงฆ์

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายพื้นที่การวิจัยไปยังเขตอื่น ๆ หรือจังหวัดอื่นที่มีบริบททางสังคมต่างกันเพื่อเปรียบเทียบรูปแบบและประสิทธิภาพการปกครองคณะสงฆ์ในระดับชาติ
2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการกับความพึงพอใจของพระภิกษุสามเณรและชาวบ้าน เพื่อเสริมสร้างการปกครองที่ตอบสนองความคาดหวังของผู้เกี่ยวข้อง

เอกสารอ้างอิง

- พระครูสันติธรรมมาภิรัต (บุญชัย สุนติกโร). (2558). *การพัฒนารูปแบบการปกครองคณะสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 15* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสุตธรรมพิทักษ์ (น้ำผึ้ง สุธมโม). (2558). *การพัฒนาการปกครองคณะสงฆ์ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระจักรี วิกขณโณ และกัณตภณ หนูทองแก้ว. (2562). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในจังหวัดนครศรีธรรมราช (ธรรมยุต). *วารสารปัญญา*, 26(2), 51-62.
- พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ). (2545). *การคณะสงฆ์และการศาสนา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสมยศ กลยานกิตติ. (2563). *อิทธิพลของธรรมาภิบาลต่อประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จังหวัดสกลนคร* (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธรรมจิตโต). (2539). *การปกครองคณะสงฆ์ไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: มุลนิธิพุทธธรรม.
- พระสมุทรอุเทน สุทธิจาโค และคณะ. (2567). ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 7(2), 317-331.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2551). *การปกครองคณะสงฆ์ไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะสงฆ์อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2567). *สถิติพระภิกษุสามเณร จำพรรษา ประจำปี พ.ศ. 2567*. พระนครศรีอยุธยา: สำนักงานคณะสงฆ์อำเภอบางปะอิน.
- Cronbach, L. J. (1971). *Essentials of Psychological Testing* (4th ed.). New York: Harper and Row.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.